

The background features abstract, overlapping geometric shapes in various shades of blue, ranging from light sky blue to deep navy blue. These shapes are primarily located on the left and right sides of the frame, creating a modern, dynamic feel. The central area is white, providing a clean backdrop for the text.

СУБЈЕКТИ ПОСЛОВНОГ ПРАВА

▶ **Субјекти пословног права**

- ▶ Субјекти пословног права су правна и физичка лица која се јављају као носиоци права и обавеза у привредноправном и робноовчаном промету.
- ▶ Домаћа и страна физичка лица када желе да обављају неку од привредних делатности, најчешће оснивају правно лице и на тај начин обављају одређену привредну делатност. Изузетно, физичка лица могу, и без оснивања правног лица, непосредно да обављају привредну делатност.
- ▶ Начелно посматрано, субјекти пословног права обављају неку од привредних делатности (производња, промет робе и вршење услуга на тржишту) и то чине, по правилу, трајно, стручно и професионално а ради стицања добити, односно профита.
- ▶ Два елемента су суштински значајна за одређивање појма субјеката пословног права - **обављање делатности и стицање добити**. Ако су испуњени наведени услови може се говорити о неком облику организовања за вршење привредне делатности.

- ▶ Према Закону о привредним друштвима, основни субјекти пословног права код нас су привредна друштва и предузетници. То су привредни субјекти који директно и непосредно обављају неку од привредних делатности - производњу, промет робе и вршење услуга на тржишту.
- ▶ У нашем правном систему предузећа и трговачке радње се не сматрају посебним субјектима пословног права.
- ▶ Предузетник је физичко лице које ради стицања добити самостално обавља делатност. Лице које обавља делатност слободних професија (лекари, адвокати, ревизори, уметници, инжењери, пројектанти и други), имају статус предузетника ако је то посебним прописима предвиђено.
- ▶ Индивидуални пољопривредник није предузетник у смислу закона, што не значи да то не би могао бити ако не производи само за сопствене потребе већ се појављује на тржишту као стални робни произвођач.
- ▶ Предузетници обављају делатност ради стицања добити непосредно, за разлику од осталих субјеката пословног права, што не значи да не могу да ангажују и запослене.

- ▶ Закон о привредним друштвима познаје **друштва лица и друштва капитала.**
- ▶ У друштва капитала спадају **друштва са ограниченом одговорношћу и акционарско друштво.**
- ▶ У друштва лица спадају **ортачко друштво и командитно друштво.**
- ▶ Привредна друштва имају битна обележја свих појавних облика субјеката пословног права у пракси. То су:
- ▶ имовина са којом одговара за преузете обавезе у робно-новчаном промету,
- ▶ постојање одговарајућег организационог јединства;
- ▶ да је самосталан субјекат и то изричито на основу закона;
- ▶ да обавља неку од привредних делатности;
- ▶ да има свој назив и седиште;
- ▶ да мора донети одређена општа акта;
- ▶ да води одговарајуће пословне књиге у складу са законом;
- ▶ да има свој текући рачун и одговарајуће друге пословне рачуне и
- ▶ да је основано са циљем стварања добити.

- ▶ Закон о привредним друштвима познаје и друге врсте привредних субјеката. То су нпр. **специјализована акционарска друштва** у које спадају пословне банке, акционарска друштва за организовање трговинама хартијама од вредности тј. берзе хартија од вредности и акционарска друштва за организовање ванберзанске трговине хартијама од вредности, брокерско-дилерска друштва, друштва за управљање инвестиционим фондовима, као и Централни регистар хартијама од вредности.
- ▶ Такође, ту су и **специјализована привредна друштва** и **организације** којима припадају друштва за осигурање, инвестициони фондови, Народна банка и задруге.
- ▶ У складу са припадношћу имовине субјеката пословног права разликују се они који су у приватној својини, државној својини, својини страних лица, мешовитој својини и задружној својини.
- ▶ У односу на **карактер оснивачког акта** препознајемо субјекте пословног права који су основани управним актом и то законом, одлуком државног органа или јединице локалне самоуправе, и оне који су основани оснивачким актом у облику одлуке или уговора о оснивању.
- ▶ Субјекти пословног права могу бити **повезани и самостални**, као и **основани на одређено и на неодређено време**.

ОСНИВАЊЕ СУБЈЕКТА ПОСЛОВНОГ ПРАВА

- ▶ Право на оснивање субјекта пословног права, према закону, имају физичка и правна лица под условима прописаним законом.
- ▶ **Физичка лица** могу основати ортачко друштво, командитно друштво, акционарско друштво и друштво са ограниченом одговорношћу.
- ▶ **Правна лица** могу основати акционарско друштво, друштво са ограниченом одговорношћу, ортачко друштво и командитно друштво.
- ▶ **Држава и јединице локалне самоуправе** могу, у зависности од потреба, основати јавно предузеће које може имати организациони облик сваког другог субјекта пословног права, али се режим рада и надзора над радом таквог субјекта посебно уређује од стране државе.
- ▶ Субјекте пословног права могу оснивати и страна правна и физичка лица.

- ▶ Субјекат пословног права се оснива оснивачким актом који мора бити у писменој форми, а потписи оснивача морају бити оверени.
- ▶ Акт о оснивању је најчешће уговор о оснивању, ако су оснивачи два или више физичких или правних лица, односно одлука ако је оснивач једно правно или физичко лице или држава, односно орган јединице локалне самоуправе.
- ▶ **Оснивачки акт** без обзира да ли се ради о уговору или одлуци о оснивању, садржи одредбе о:
 - ▶ називу и седишту субјекта;
 - ▶ називу оснивача и адреси, односно седишту, а када је оснивач физичко лице о имену, адреси и матичном броју тог лица;
 - ▶ делатности;
 - ▶ правима, обавезама и одговорностима оснивача према субјекту пословног права и обрнуто;
 - ▶ условима и начину утврђивања и распоређивања добити и сношењу ризика;
 - ▶ заступнику;
 - ▶ заштити животне средине и
 - ▶ другим питањима прописаним законом, за поједине облике субјеката.

- ▶ И физичко лице, као предузетник, је дужан да, пре отпочињања делатности, поднесе пријаву у писменој форми надлежној агенцији за привредне регистре,
- ▶ Када је у питању предузетник, ова пријава замењује оснивачки акт.
- ▶ **Пријава предузетника** садржи одредбе о:
 - ▶ имену, адреси, матичном броју и називу предузетника;
 - ▶ делатности предузетника;
 - ▶ заштите животне средине и
 - ▶ друге одредбе значајне за обављање делатности прописане законом.
- ▶ Оснивачким актом се одређује да ли се субјекат пословног права оснива на **одређено** или **неодређено** време. Ако то није одређено оснивачким актом, сматра се да је такав субјекат основан на неодређено време.
- ▶ Оснивачи одговарају за оснивање субјекта пословног права, а одговорни су и онда ако се регистрација поништи.

Статусне промене субјекта пословног права

- ▶ **Статусна промена субјекта пословног права** представља његову реорганизацију приликом које, зависно о којој врсти субјекта се ради, долази до преноса имовине и обавеза, новог стицања удела, новог стицања акција итд.
- ▶ Према закону, статусне промене су:
- ▶ **припајање** – то је припајање субјекта пословног права другом субјекту преношењем целокупне имовине и обавеза на други субјекат пословног права, уз брисање субјекта који се припаја из регистра привредних субјеката без спровођења поступка ликвидације.
- ▶ **спајање** – оснивање новог привредног друштва спајањем два или више субјекта пословног права, на које се уписују целокупна имовина и обавезе субјеката који се спајају и који престају да постоје без спровођења поступка ликвидације.

- ▶ **подела** - субјекат пословног права који се дели престаје да постоји без спровођења поступка ликвидације. **Подела субјекта уз оснивање** се јавља када од једног субјекта пословног права настају два или више новооснована субјекта уз преношење целокупне имовине и обавеза на њих. **Подела субјекта уз припајање** постоји када се субјекат пословног права дели на два или више већ постојећих субјеката преношењем своје целокупне имовине и обавеза на субјекте, којима се делови субјекта који се дели, припајају. **Мешовита подела** се одвија када се пренос имовине и обавеза врши на једно или више новооснованих друштава или једно или више већ постојећих.
- ▶ **издвајање** - део имовине и обавеза субјекта пословног права се преноси на једно или више других привредних друштава. Издвајање може бити уз оснивање, уз припајање и мешовито издвајање.
- ▶ Када постоји план за спровођење статусне промене субјекта пословног права његови управни органи су у обавези да припреме низ аката и докумената (нацрт уговора о статусној промени која се планира итд).

- ▶ Када у статусној промени учествују два или више субјекта пословног права, обавезно је закључење **уговора о статусној промени**.
- ▶ Уговор садржи све релевантне податке о субјектима који у статусној промени учествују, циљ статусне промене, прецизирање имовине и обавеза које се статусном променом преносе на други субјекат пословног права, и низ других битних података који се односе на предмет преноса.
- ▶ Нацрт уговора се обавезно објављује преко Агенције за привредне регистре и то најмање 60 дана од коначне одлуке о статусној промени. Када тај рок истекне, највиши орган субјекта пословног права доноси одлуку о статусној промени.
- ▶ Статусне промене ступају на снагу даном регистрације код Агенције за привредне регистре. Имовина и обавезе друштва преносиоца прелазе у складу са уговором на друштва стицаоце.
- ▶ Ако се друштво преносилац гаси, онда оно престаје да постоји без поступка спровођења ликвидације.

- ▶ **Контролна питања**
- ▶ **Ко су субјекти пословног права?**
- ▶ **Наведите врсте субјеката пословног права.**
- ▶ **Ко има право на оснивање субјеката пословног права?**
- ▶ **Шта је оснивачки акт?**
- ▶ **Да ли предузетник доноси оснивачки акт или не?**
- ▶ **Дефинишите појам статусних промена субјеката пословног права.**
- ▶ **Наведите врсте статусних промена субјеката пословног права.**
- ▶ **Објасните појам и врсте поделе као статусне промене.**
- ▶ **Шта је уговор о статусној промени?**